

НАУКОВА ОСВІТА В ДІЇ: ДОСВІД, РЕФЛЕКСІЯ, ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ

Матеріали науково-практичної
онлайн-конференції
молодих учених
і здобувачів
освіти

12 березня
2026 року

м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
КАФЕДРА UNESCO З НАУКОВОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ

НАУКОВА ОСВІТА В ДІЇ: ДОСВІД, РЕФЛЕКСІЯ, ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ

МАТЕРІАЛИ

*науково-практичної онлайн-конференції
молодих учених і здобувачів освіти*

12 березня 2026 року

м. Київ

*Рекомендовано до оприлюднення
Вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України
(протокол № 3 від 30.03.2026)
Вченою радою Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол № 4 від 01.04.2026),*

Н-34 Наукова освіта в дії: досвід, рефлексія, професійне становлення: матеріали Науково-практичної онлайн-конференції молодих учених і здобувачів освіти (Київ, 12 березня 2026 року) / Упоряд.: О. М. Задорожна, О. А. Ковальова, І. М. Савченко – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2026. – 141 с.

У збірник увійшли статті та тези учасників Науково-практичної онлайн-конференції молодих учених і здобувачів освіти «Наукова освіта в дії: досвід, рефлексія, професійне становлення», у яких обговорюються шляхи професійного становлення дослідника через рефлексію власної наукової діяльності під наставництвом досвідчених науковців.

Тематика публікацій:

- Наукова освіта як простір професійного зростання.
- Рефлексія практичного досвіду: підсумки та перспективи педагогічної та науково дослідної практики.
- Апробація результатів дисертаційних досліджень.
- Діалог поколінь у науці: досвід професійного становлення та наукового наставництва.
- Інноваційні інструменти наукової освіти: практичні кейси та методики.

Видання рекомендовано для науковців, керівників і представників освітніх закладів, інститутів післядипломної освіти, педагогічних працівників усіх ланок системи освіти, психологів, соціологів та інших фахівців.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

Кудра А. С. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ПРЕДМЕТІВ І КУРСІВ У STEM-КЛАСТЕРІ.....	59
Листопад Н. Л., Гуданич Н. М. ЦИФРОВЕ ПОРТФОЛІО МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕФЛЕКСІЇ ТА МОНІТОРИНГУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ.....	64
Макаренко О. І. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНТЕРПРЕТАТОРА МУЗЕЮ НАУКИ	69
Махиня Д. В. НАУКОВА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	72
Миненко О. В. ЦИФРОВА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ПРОСТІР НАУКОВОЇ ОСВІТИ: ВІД ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ ДО ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ	75
Мозгова Я. П. РОЗУМІННЯ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНИХ ВТРАТ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ЗЗСО: ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ	78
Нікітін А. С. РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ПОПУЛЯРІЗАЦІЇ НАУКОВОГО ЗНАННЯ	82
Паламарчук В. О. ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	85
Петренко Т. Г. НАУКОВА ОСВІТА В ДІЇ: ФОРМУВАННЯ ЕКОСИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ В УКРАЇНІ	91
Піддячий М. І. НАУКОВА ОСВІТА ЯК ПРОСТІР РОЗВИТКУ НАУКОВОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	93
Пономаренко І. В. НАУКОВА ОСВІТА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС СТАБІЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ У СТАНІ ТУРБУЛЕНТНОСТІ.....	97
Потапенко Ю. П. НАУКОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ: МИСТЕЦТВО РОЗПОВІДІ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	99
Руснак С. П. МЕНТОРСТВО ЯК СУЧАСНА ОСВІТНЯ ПРОБЛЕМА	104
Скрипка К. С. СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД.....	107
Слободенюк О. О. НАУКОВА ОСВІТА ЯК ПРОСТІР ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА	110
Sovhar O. M. REFLECTION AS THE FOUNDATION OF PROFESSIONAL TRAINING FOR RESEARCHERS IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION	113

Листопад Н. Л.,
кандидат педагогічних наук, викладач дошкільних дисциплін,
Комунальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж»,
natasha.listopad@gmail.com

Гуданич Н. М.,
доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
hudanych.NM@pdpu.edu.ua

ЦИФРОВЕ ПОРТФОЛІО МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕФЛЕКСІЇ ТА МОНІТОРИНГУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

Анотація. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади використання цифрового портфоліо як інструменту рефлексії та моніторингу професійного становлення молодого науковця в умовах цифрової трансформації вищої освіти та воєнних викликів. Проаналізовано філософсько-педагогічні підходи до розуміння професійного становлення дослідника, зокрема в контексті гуманістичної освітньої парадигми, розвитку дослідницької ідентичності, академічної культури та наукової автономії. Розкрито рефлексивний потенціал цифрового портфоліо як засобу самоаналізу досягнень, усвідомлення індивідуальної наукової траєкторії та формування дослідницької суб'єктності. Визначено критерії та показники моніторингу динаміки професійного розвитку молодого науковця (публікаційна активність, участь у конференціях, грантова діяльність, впровадження результатів дослідження). Обґрунтовано значення цифрового портфоліо як інструменту внутрішнього й зовнішнього оцінювання в системі забезпечення якості вищої освіти.

Ключові слова: цифрове портфоліо; молодий науковець; професійне становлення; рефлексія; моніторинг; дослідницька ідентичність; академічна культура; забезпечення якості вищої освіти; цифрова трансформація освіти.

Abstract. The theoretical and methodological foundations for using a digital portfolio as a tool for reflection and monitoring the professional development of young scientists in the context of the digital transformation of higher education and military challenges are substantiated. Philosophical and pedagogical approaches to understanding the professional development of researchers are analyzed, particularly in the context of the humanistic educational paradigm, the development of research identity, academic culture, and scientific autonomy. The reflective potential of a digital portfolio as a means of self-analysis of achievements, awareness of individual scientific trajectory, and formation of research subjectivity is revealed. Criteria and indicators for monitoring the dynamics of a young scientist's professional development (publication activity, participation in conferences, grant activity, implementation of research results) are defined. The importance of a digital portfolio as a tool for internal and external evaluation in the higher education quality assurance system is substantiated.

Keywords: digital portfolio; young researcher; professional development; reflection; monitoring; research identity; academic culture; quality assurance in higher education; digital transformation of education.

Цифрова трансформація суспільства, посилена викликами воєнного стану та необхідністю післявоєнного відновлення, зумовлює системні зміни у сфері

вищої освіти України. Освітній простір функціонує в умовах дистанційної та змішаної комунікації, цифровізації наукових процесів, мобільності та водночас нестабільності інституційного середовища. У цих умовах особливої актуальності набуває пошук ефективних механізмів підтримки професійного розвитку молодих учених, здатних забезпечити сталість наукових досліджень та якість академічної діяльності. Дослідження (В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, І. Драч, О. Слюсаренко, Ю. Скиба, О. Жабенко, С. Калашнікова, Ж. Таланова, О. Петроє, О. Оржель, І. Регейло, М. Набок) акцентують увагу на необхідності модернізації інструментів управління якістю вищої освіти, розвитку людського капіталу та створення умов для професійного становлення молодих дослідників в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій [1].

Професійне становлення молодого науковця розглядається як стратегічний пріоритет модернізації системи вищої освіти, оскільки саме ця категорія фахівців формує інтелектуальний потенціал держави. У контексті цифрової трансформації освіти особливої ваги набувають механізми розвитку дослідницької автономії, академічної культури, здатності до саморефлексії та безперервного професійного зростання [5]. Водночас забезпечення якості вищої освіти передбачає впровадження систем моніторингу результатів освітньо-наукової діяльності, що охоплюють як інституційний, так і індивідуальний рівні [5].

Актуалізується потреба в інструментах, які поєднують функції фіксації досягнень, рефлексії професійного досвіду та системного моніторингу динаміки наукової діяльності. Одним із таких інструментів може виступати цифрове портфоліо молодого науковця – структурований електронний ресурс, що акумулює результати науково-дослідної, публікаційної, проектної та освітньої діяльності, а також відображає індивідуальну траєкторію професійного розвитку. З огляду на тенденції інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітню практику, цифрові формати представлення наукових здобутків стають невід’ємним компонентом академічної культури [4, с 259]. Отже, проблема теоретичного обґрунтування та практичного впровадження цифрового портфоліо як інструменту рефлексії та моніторингу професійного становлення молодого науковця набуває особливої актуальності в сучасних соціокультурних умовах.

Мета дослідження – обґрунтувати теоретико-методологічні засади використання цифрового портфоліо як інструменту рефлексії та моніторингу професійного становлення молодого науковця в умовах цифрової трансформації вищої освіти.

Професійне становлення молодого науковця є складним багатовимірним процесом, що поєднує особистісний розвиток, набуття дослідницьких компетентностей, формування ціннісних орієнтацій та інтеграцію в академічну спільноту. У філософсько-педагогічному вимірі воно розглядається як процес самореалізації особистості в просторі культури, знання і творчості. В працях (В. Кремень, М. Гальченко, В. Ільїн) професійний розвиток особистості трактується крізь призму гуманістичної парадигми освіти, що передбачає формування цілісної, відповідальної, духовно зрілої людини, здатної до

інноваційної діяльності та критичного мислення [2]. Дослідники акцентують увагу на значенні філософії як засобу розвитку творчого потенціалу, інтелектуальної обдарованості та здатності до самопізнання [2]. Такий підхід дозволяє розглядати становлення молодого науковця не лише як професійну підготовку, а як глибинний процес формування дослідницької свідомості та світоглядної позиції.

Важливими є поняття дослідницької ідентичності, що визначає усвідомлення себе як суб'єкта наукової діяльності; академічної культури, яка охоплює норми доброчесності, відповідальності та відкритості; а також наукової автономії, що передбачає здатність до самостійного формулювання проблеми, вибору методів дослідження та критичної інтерпретації результатів. Формування цих характеристик відбувається в процесі активної наукової діяльності та рефлексивного осмислення власного досвіду. Рефлексія постає ключовим механізмом професійного зростання молодого дослідника. Вона забезпечує усвідомлення досягнень і труднощів, корекцію індивідуальної наукової траєкторії, формування відповідального ставлення до результатів власної діяльності. У сучасній педагогічній теорії рефлексія розглядається як інтегративна якість особистості, що поєднує самоаналіз, саморегуляцію та прагнення до самовдосконалення. Саме через рефлексивні практики забезпечується перехід від репродуктивного засвоєння знань до творчої дослідницької діяльності.

Професійне становлення молодого науковця тісно пов'язане із функціонуванням систем забезпечення якості вищої освіти. У дослідженнях (О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко) підкреслюється, що якість освіти визначається не лише результатами навчання, а й ефективністю інституційних механізмів підтримки наукової діяльності здобувачів освіти [5]. Важливими складниками такої системи є внутрішній моніторинг освітньо-наукових програм (ОНП), академічна мобільність, розвиток дослідницької інфраструктури та впровадження інструментів оцінювання індивідуальних досягнень.

Інституційні механізми розвитку молодих дослідників охоплюють діяльність аспірантури, систему наукового наставництва, грантову підтримку, участь у міжнародних проєктах, функціонування дослідницьких центрів і лабораторій. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти означені механізми доповнюються електронними системами обліку та представлення наукових результатів, що підсилює прозорість і відкритість академічного середовища [5].

Важливу роль у формуванні дослідницької ініціативності відіграють студентські наукові гуртки як середовище апробації ідей, розвитку пізнавальної активності та навичок наукової комунікації. У дослідженні [3, с. 30] доведено, що участь у науковому гуртку сприяє розвитку самостійності, відповідальності та мотивації до дослідницької діяльності. Позааудиторні форми наукової роботи виступають важливим чинником раннього професійного становлення майбутнього науковця. Теоретичний аналіз засвідчує, що професійне становлення молодого науковця є результатом взаємодії особистісних,

філософсько-ціннісних та інституційних чинників. Особливого значення набувають рефлексивні механізми та інструменти системного моніторингу, що забезпечують усвідомлене та цілеспрямоване професійне зростання.

Цифрове портфоліо молодого науковця постає не лише засобом акумуляції результатів наукової діяльності, а й інструментом глибинного рефлексивного осмислення професійного досвіду. У контексті цифрової трансформації освіти воно забезпечує систематизацію досягнень, фіксацію індивідуальних освітньо-наукових кроків та створює умови для самоаналізу й самокорекції професійної траєкторії [5]. Одним із ключових аспектів рефлексивного потенціалу портфоліо є можливість самоаналізу досягнень і професійних труднощів. Структуроване представлення публікацій, апробацій, участі в проєктах, сертифікацій та інших результатів дозволяє дослідникові об'єктивно оцінити власний прогрес, виявити прогалини в підготовці, окреслити перспективні напрями розвитку. У такому форматі портфоліо виконує функцію інструмента самоменеджменту наукової діяльності.

Цифрове портфоліо сприяє також формуванню дослідницької ідентичності, оскільки забезпечує усвідомлення себе як суб'єкта наукової діяльності. Через відображення тематики досліджень, кола наукових інтересів, професійних досягнень формується цілісний образ молодого науковця, що інтегрується в академічну спільноту. Рефлексивна складова портфоліо (аналітичні звіти, самооцінювання, індивідуальні плани розвитку) сприяє осмисленню власної наукової позиції та ціннісних орієнтирів [2]. Важливим є також аспект усвідомлення індивідуальної наукової траєкторії. Динамічний характер цифрового портфоліо дозволяє простежити етапи професійного становлення – від перших публікацій і участі в конференціях до реалізації самостійних наукових проєктів. Портфоліо стає інструментом не лише фіксації результатів, а й стратегічного планування подальшого розвитку.

Окрім рефлексивної функції, цифрове портфоліо виконує роль механізму моніторингу професійного становлення молодого науковця. Його структурованість та системність дозволяють визначити чіткі критерії та показники динаміки розвитку. До основних критеріїв можуть належати: публікаційна активність (кількість і якість наукових праць, індексація, участь у фахових виданнях); участь у науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах; грантова діяльність та участь у наукових проєктах; впровадження результатів дослідження в освітню або практичну діяльність.

Систематичне оновлення портфоліо забезпечує можливість відстеження позитивної або стагнаційної динаміки, корекції індивідуального плану наукової роботи, визначення коротко- і довгострокових цілей. Отже, портфоліо виступає інструментом внутрішнього моніторингу, що сприяє саморегуляції професійного розвитку. Водночас цифрове портфоліо може використовуватися як засіб зовнішнього оцінювання, зокрема під час атестації, акредитації освітньо-наукових програм, конкурсного відбору або грантового фінансування. У цьому аспекті воно узгоджується із сучасними підходами до забезпечення

якості вищої освіти, де значна увага приділяється прозорості результатів діяльності та доказовості досягнень [5].

Здійснене дослідження дозволяє зробити висновок, що цифрове портфоліо інтегрує рефлексивну та моніторингову функції, забезпечуючи взаємозв'язок між індивідуальною науковою траєкторією молодого дослідника та інституційною системою забезпечення якості вищої освіти. Його впровадження сприяє підвищенню академічної відповідальності, розвитку дослідницької автономії та формуванню культури безперервного професійного зростання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вища освіта України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: виклики і відповіді: науково-аналітична доповідь / В. Г. Кремень, В. І. Луговий, П. Ю. Саух, І. І. Драч, О. М. Слюсаренко, Ю. А. Скиба, О. В. Жабенко, С. А. Калашнікова, Ж. В. Таланова, О. М. Петроє, О. Ю. Оржель, І. Ю. Регейло, М. В. Набок; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2023. 172с. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-INED-2023>

2. Кремень В. Г., Гальченко М. С., Ільїн В. В. Філософія як засіб розвитку дитини: обдарованість, знання, творчість : навчальний посібник Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. 104 с.

3. Листопад О. А., Гуданич Н. М. Студентський науковий гурток як інструмент розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2025. Вип. 1. №57. С. 30–38. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-1-57-30-38>

4. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні тенденції. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2025. Вип. 2. № 58. С. 259–272. DOI: DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272>

5. Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку: монографія / О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 92 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-44-1-2024>

Наукове видання

**НАУКОВА ОСВІТА В ДІЇ:
ДОСВІД, РЕФЛЕКСІЯ, ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ**

МАТЕРІАЛИ
науково-практичної онлайн-конференції
молодих учених і здобувачів освіти
12 березня 2026 року

Упорядники
О. М. Задорожна, О. А. Ковальова, І. М. Савченко

Підписано до опублікування: 1 квітня 2026 року.
Умов.-друк. арк. 16,04. Електронне видання.
Зам. № 0104

Видавництво Інститут обдарованої дитини НАПН України
вул. Січових Стрільців, 52-Д, м. Київ,
04053 тел./факс.: (044) 481-27-27
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 6081 від 14.03.2018 р.